

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. II. Lineæ transversalis nequidem primus gradus Matrimonium irritat
jure naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

vioribus
gradibus li-
near recta.

etiam variationem in illis; sed neque per consuetudinem. De quibus ergo loquitur? De gradibus lineæ transversalis in quibus constat fuisse factam variationem per legem humanam.

Et reverà personæ conjunctæ in his gradibus, ipsæ sunt quæ conjunguntur per ordinem ad parentes, sive ad communem stirpem, & una non procedit ab alia, seu proximè, seu remotè; sed cùs personæ conjunctæ in gradibus lineæ rectæ, quæ conjunguntur omnes secundum seipsas, quàmvis una proximè altera. Igitur D. Thomas per parentes & filios intellexit omnes illos, qui obtinent locum parentum & filiorum, putà omnes ascendentes & descendentes in linea recta. Atque, ut D. Thom. fuisse in illa sententia, Scotus & innumeri alij oppositam docuerunt.

123.
Diverſitas
sententia-
rum circa
irritationem
Matr. in li-
nea recta.

Sed & inter illos, qui docent hanc irritationem certis finibus seu gradibus contineri, magna est dissensio. Nam prima sententia dicit, durare hoc impedimentum, quàmvis durat amicitia & communicatio proprietatum individualium inter ascendentes & descendentes, nec constare quàmvis hæc durent.

Secunda sententia asserit, non excedere prohibitionem hanc vigesimum gradum: at non præfinit certum gradum. Tertia protendit eam usque ad 4. gradum. Quarta usque ad secundum, Quinta denique, cui tamquam probabiliori adhæret Sanchez sup. n. 19. sustinet, in solo gradu primo Matrimonium jure naturæ esse irritum. Ecce quanta varietas sententiarum.

124.
Iudicium
Austoris.

Ego si vellem recedere à Doct. Subtili, eligerem sententiam Sanchij; & consequenter dicerem, infideles licitè contrahere in secundo & ulterioribus gradibus, quando est aliqua causa justa, & per leges suas id Matrimonium non est irritatum aut prohibitum. Ac proinde conversos ad fidem non esse separandos.

Imò tamen illicite contraxissent, quia sine justa causa cohonestante; quid ni licitè possent uti tali Matrimonio? Nonne usus ille satis cohonestatur per ipsum contractum, qui ex justitia obligat ad redditionem debiti? Tu cogita. Atque hæc satis de linea recta. Expectat calamum nostrum linea transversalis, pro qua instituitur.

CONCLUSIO II.

Lineæ transversalis nequidem primus gradus Matrimonium irritat jure naturæ.

125.
Gradus pro-
hibiti olim
à Deo, Levit.
18.

Incipio hanc Conclusionem à Scriptura sacra Levit. 18. v. 6. & sequentibus: *Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet, ut revelet turpitudinem ejus. Ego Dominus. Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ non discooperies: mater tua est, non revelabis turpitudinem ejus. Turpitudinem uxoris patris tui non discooperies: turpitudinem enim patris tui est. Turpitudinem sororis tuæ ex patre, sive ex matre, quæ domi vel foris genita est, non revelabis. Turpitudinem filia filij tui, vel neptis ex filia non revelabis, quia turpido tua est. Turpi-*

tudinem filia uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, & est soror tua, non revelabis. Turpitudinem sororis patris tui non discooperies, quia caro est patris tui. Turpitudinem sororis matris tuæ non revelabis, eò quod caro sit matris tuæ. Turpitudinem patris tui non revelabis, nec accedes ad uxorem ejus, quæ tibi affinitate conjungitur. Turpitudinem matris tuæ non revelabis, quia uxor filij tui est, nec discooperies ignominiam ejus. Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis, quia turpido fratris tui est. Turpitudinem uxoris tuæ & filia ejus non revelabis. Filiam filij ejus, & filiam filia illius non sumes, ut reveles ignominiam ejus, quia caro illius sunt, & talis coitus incestus est. Sororem uxoris tuæ in pellicatum illius non accipies, nec revelabis turpitudinem ejus, adhuc illa vivente.

Ecce gradus Levit. 18. interdicti, partim lineæ rectæ, partim lineæ transversæ, aliqui consanguinitatis, alij affinitatis. Quæstio jam est, an hi omnes obligent in lege nova, si non ex eo quod in veteri lege interdicti fuerint, nam lex vetus jam cessavit, secundum omnes Catholicos, sicut ex jure naturæ, aut Divino positivo ante legem veterem, vel in lege nova.

Potè quia in hoc opere defendendam suscipimus sententiam Doct. Subtilis, primò omnium audiamus & intelligamus, quid ipse de hac controversia doceat, & qualiter hanc quæstionem resolvat.

Igitur 4. dist. 40. q. un. scribit in hæc verba: *Sententia Fortè etiam post multiplicationem humani generis, si Scoti de hac stetit in innocentia, fuisset prohibitio in quibusdam gradibus ultra primum (loquitur de quibusdam gradibus lineæ transversalis, ut patet ex verbis sequentibus) sed in principio non potuit fieri; quia non erant alia femina, quàm sorores.*

Ergò, secundum Scorum, in statu innocentia, post sufficientem multiplicationem hominum, fortè fuissent prohibita Matrimonia inter fratres & sorores, ac quosdam alios collaterales.

Quod satis probabile est (inquit Hiquæus sup. n. 22.) quia natura ad hoc inclinat & re- & instituta ratio. Unde Divinâ lege in Levitico fuerunt aliqua prohibita, & instinctu naturali Gentiles, in quibus magis viguit dictamen rectum, & politia, ex tali dictamine talia connubia ut prohibita respuerunt: in statu autem Innocentia non deficeret talis rectè dirigens Matrimonij contractum, juxta decentiam & inclinationem ipsius naturæ; ideoque rectè rejicit Doctor, talem prohibitionem fore in illo statu. Hæc ille.

Dicitur: *Conjicit*; quia asseveranter non docet, ut patet ex ly *Fortè*; & meritò, quippe cùm talia Matrimonia non habeant intrinsecam omnino indecentiam & repugnantiam cum recta ratione, ut statim latius dicitur, potuit occurrere sufficientissima ratio, talia Matrimonia permittendi seu non prohibendi pro illo statu, ut consideranti patebit, qui status cùm fuerit, & amplius non sit, nec unquam erit, non lubet de hac re diffusius disputare.

Quod attinet statum veteris & novæ legis, de iis Scotus sup. sic ait: *In lege Mosaicâ erat prohibitio*

126.
An hodie
adhuc om-
nes obligent

127.
In statu in-
nocentia, se-
cundum ip-
sum, fortè
habita Matr.
inter fratres
& sorores.
Hiquæus.

Quare di-
cat Scotus,
Fortè.

128.
Quid Sto-
hibito

vus docent
de statu ve-
teris & no-
ve legis.

hibitio quantum ad quosdam gradus ultiores, ut patet Levit. 18. In lege autem Evangelica fuit aliquando prohibitio usque ad 7. gradum. Patet per Magistrum in litera, sed sub Innocentio 3. restricta est usque ad quartum gradum inclusivè, extra de Consang. Non debet: Prohibitio copulæ quartum consanguinitatis gradum non excedat.

Et assignat rationem, Quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest absque gravi dispendio hujusmodi prohibitio generaliter observari, & post approbat & ratificat pro futuro: Cum ergo, inquit, jam usque ad quartum gradum prohibitio copulæ conjugalis sit restricta, scilicet per nos hic in Concilio. Et infra: Eam ita volumus esse perpetuam, non obstantibus constitutionibus super hoc dudum editis, vel ab aliis, vel à nobis.

Et in eodem cap. revocat omnes prohibitiones de conjugio contrahendo in secundo & tertio genere affinitatis, & de sobole suscepta ex secundis nuptiis cognationi viri prioris non copulanda: quæ prohibitiones multas difficultates inducebant, & (ut dicit) aliquando periculum animarum. Ita Scotus.

129.
Vnde fiat
quod pro-
pinqvitas
aliqua diri-
mat Matr.
ex eod.

Et continuo interrogat: Sed unde est, quod propinqvitas talis vel talis simpliciter impedit? id est impedit & dirimat. Respondet: In lege Evangelica non invenitur à Christo alia prohibitio ultra prohibitionem legis naturæ: nec etiam explicitè confirmavit prohibitionem, super hoc factam in lege Mosaica: sed Ecclesia illegitimavit personas aliquando in gradu remotiori, postea in quarto gradu. Et ratio illegitimationis fuit, propter pacem & amicitiam servandam in Ecclesia: usque enim ad quartum gradum (in linea transversali) manet amicitia ratione consanguinitatis: & ex tunc incipiunt esse quasi extranei & amore contempserunt: & ideo congruum est, tunc per vinculum conjugale tepescerent amicitiam revocare. Hactenus Doct. Subtilis.

130.
In linea
transversali
provenit ex
jure Eccl-
siastico.

Ubi satis manifestè declarat suam mentem circa iritationem Matrimonij in linea transversali, videlicet eam provenire à solo jure Ecclesiastico; quàmvis fortè in aliquibus gradibus sit aliqua indecentia naturalis, propter quam Ecclesia illam iritationem constituit. Cumque non distinguat inter primum, & alios gradus, neque nos volumus distinguere; tamen multi sunt, qui distinguunt, inter quos Sanchez sup. disp. 52. n. 11. dicens: Tertia sententia (cui tamquam probabiliori adhaereo) affirmat, in solo primo gradu lineæ transversalæ, ut inter fratres & sorores, esse interdictum & irritum jure naturæ Matrimonium.

Sanchez
putat in 1.
gradu esse
irritum jure
naturæ.

Probat,
ex c. 8. de
Divort.

Probat, inquit, prior pars, nempe in primo gradu esse irritum: quia Innoc. 3. cap. Gaudemus, 8. de Divortis, decernit, infideles conversos ad fidem non separandos esse à Matrimonio, tempore infidelitatis inito in secundo, & aliis ulterioribus consanguinitatis gradibus, quod legibus Ecclesiæ non arctentur. Ergo à contrario sensu, quando sunt conjuncti in primo gradu, censet Pontifex separandos esse: quod hic gradus jure naturali Matrimonium irritet.

131.

Hunc textum ita fortè ad hanc partem

probandam, existimavit Scotus, ut eo ductus 4. dist. 40. q. un. a. 4. vel, Verumtamen, damnaverit contrariam sententiam tamquam erroneam. Sed est valdè probabilis. Et hic textus parùm probat hanc sententiam. Ita Sanchez.

Describamus verba textus: *Vtrum Paganæ uxores accipientes in secundo, vel tertio, vel ulteriore gradu sibi conjunctas, sic conjuncti debeant post conversionem suam in simul remanere, vel ab invicem separari, edoceri per scriptum Apostolicum postulasti. Super quo taliter respondemus, quod cum Sacramentum conjugij apud fideles & infideles existat, quemadmodum ostendit Apostolus dicens: Si quis frater infidelem habet uxorem, & hæc consentit habitare cum eo, non illam dimittat: & in præmissis gradibus à Paganis quoad eos Matrimonium licite sit contractum, qui constitutionibus Canonis non arctantur (quid enim ad nos, secundum Apostolum eundem, de his quæ foris sunt judicare) in favorem præsertim Christianæ Religionis & fidei, à cujus perceptione per uxores se deseri timentes viri possunt facile revocari, fideles hujusmodi matrimonialiter copulari libere possunt, & licite remanere conjuncti, cum per Sacramentum Baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur.* Ita Innoc. rescribit Tiberiadeni Episcopo.

Oppositum
existimat
Scotus erro-
neum; Sed
fallitur.

Verba d. c.
8.

In quibus utique verbis declaravit, quod certum erat, & de quo fuerat interrogatus, relinquens primum gradum, qui sub judice est, num jure naturæ Matrimonium dirimat, & de quo non fuerat interrogatus. Et ideo hic textus, ut sup. bene dicebat Sanchez, parùm probatum, quia argumentum à contrario sensu in jure sive Canonico, sive civili raro efficax est, sæpiùsque fallit; tum, quod rescripta Pontificum, quàmvis subinde generalibus verbis expressa, tamen non generaliter sint intelligenda, sed restrictè ad ea, de quibus Pontifex fuerat interrogatus.

132.
Expenditur.

In quo adverto aliquam differentiam inter hæc rescripta, & ea Decreta Pontificum, quæ absque ulla prævia alicujus interrogatione tam quoad mores, quàm res fidei, in Conciliis Generalibus definiuntur, ac universali Ecclesiæ observanda proponuntur.

133.
Differentia
aliqua inter
rescripta
Pontificum,
& alia De-
creta gene-
ralia.

Unde non omninò approbo simile, quod sup. adducit Sanchez. Sicut, inquit, ex eo quod Tridentinum sess. 14. de Matr. (debet esse de Pœnitentia) can. 7. definivit, circumstantias mutantem speciem esse necessariò confitendas, non sumitur efficax argumentum ad probandum eas, quæ non mutant, sed intrà eandem speciem notabiliter aggravant, non esse necessariò in Confessione explicandas. Hæc ille.

Ego autem dico: tamen ex eo efficax argumentum sumeretur; nam alioquin Concilium dedisset occasionem fidelibus errandi circa necessariò confitenda; quippè cum ibi tradat doctrinam generalè de iis, quæ exprimenda sunt in Confessione, possent prudenter cogitare fideles, se satisfacere præcepto confessionis, exprimendo ea, quæ Conciliū dicit exprimenda; quàmvis, in quâ,

134.
Arg. de-
sumptum ex
d. c. 8. non
est efficax.

concederemus, haud equidem propterea in casu proposito argumentum à contrario sensu foret efficax: quoniam Pontifex in d. cap. *Gaudemus*, non tradit doctrinam generalem, in quibus gradibus consanguinitatis Matrimonia sunt invalida, sed tantum responderet ad interrogationem cuiusdam Episcopi de Matrimoniis contractis à Paganis in secundo & ulterioribus gradibus; ideoque non datur occasio fidelibus errandi circa primum gradum, contrahendo scilicet in eo Matrimonium, ex hoc quod Pontifex non dicat, in tali gradu Matrimonium esse invalidum; quia, ut dictum est, de tali gradu non fuerat ab Episcopo illo interrogatus; credo, quia etiam Gentiles non solent in eo gradu contrahere, secus in secundo & ulterioribus.

Quid autem respondisset Pontifex, si etiam de primo fuisset interrogatus, quis consiliarius ejus fuit? Fortè separandos dixisset, qui in illo gradu contraxerant, fortè non separandos; quia probabile est, quod Matrimonium valeat, & etiam probabile est, quod non valeat. Sed quod non valeat, non probatur efficaciter ex d. cap. *Gaudemus*, ut jam satis ostensum fuit.

135. *Alia probatio ex Sanchez. Arist. D. Aug.* Aliter ergo probat suam sententiam Sanchez sup. Quia Aristoteles 2. Polit. c. 2. solo naturali lumine ductus, turpissimam censet, conjunctionem parentum cum filiis, & fratrum cum fororibus; & D. Aug. lib. 15. de Civit. Dei cap. 16. & lib. 22. contra Faustum cap. 35. censet Matrimonia inter fratres & sorores solo mundi exordio licuisse, necessitate generis humani propagandi compellente: & Tertullianus in Apologetico c. 6. & Theodoretus lib. de Legibus, consuetudinem quarundam barbararum nationum, conjugia hæc permittentem, tanquam perversam, & legi naturali adversantem, impugnant. Hæc ille.

136. *Non videtur Pontio esse primo. Secundo.* Sed neque hæc probatio Pontio sup. c. 32. n. 11. videtur efficax. Nam, inquit, ex eo efficitur tantum, illicitum illud quidem conjugium jure naturali, sine magna causa: attamen non video, unde colligatur esse irritum.

Adde etiam; non minorem, imò, quantum ego judico, majorem, aut saltem æquè gravem turpitudinem cerni in eo, quod idem duas sorores ducat uxores, aut duo fratres eidem uxori copulentur, utroque consummato Matrimonio. Quis id neget? Et tamen dispensari in eo posse, & jure naturali valere Matrimonium, nullus Catholicus ambigit.

137. *Tertio.* Æquè gravis, imò gravior turpitudine cernitur in eo, quod quis novercam aut privignam ducat uxorem, vel relictam avunculi: & tamen solo Ecclesiastico impedimento ea conjugia dirimuntur. Item non minor turpitudine relucet, quod Matrimonium infidelium consummatum dissolvi possit, & uterque cum altera consummare, conjuge superstiti; & tamen auctoritate Pontificis fieri posse, non pauci docuerunt. Non ergo ratio ex turpitudine desumpta vires habet.

138. *Quarto.* Adde: multò minorem eam turpitudinem esse, si Matrimonium esset inter fratres non u-

terinos; sed tantum ex eodem patre, non matre, quales erant Sara & Abraham, Ammon & Thamar. Ita Basilus.

Sed inquiri ego: copula carnalis inter fratrem, & sororem, est illicita jure naturali, seu eo jure, quo est illicita copula carnalis inter patrem, & filiam? Sanchez sup. n. 7. sic ait: Id valde observandum est, Matrimonia in illis gradibus Levit. 18. vetitis inita, licet non sint adversa juri naturali primævo & irritanti; adversari tamen juri naturali secundario, quatenus nudè ac secundum se considerata, & pro libito privatorum inita, sine peculiaribus circumstantiis cohonestantibus, indecentiam quamdam naturalem continent. Quod natura dicitur, reverentiam quamdam consanguineis in illis gradibus conjunctis deberi, cum qua pugnat copula conjugalitatis. Quare Gentiles peccabant, indifferenter & absque delectu & causa contrahentes ea Matrimonia.

Et hanc partem probant textus, & rationes adducti, n. 5. & ita intelligendi sunt Sancti, dicentes, hæc Matrimonia esse jure naturali interdita. Sicut D. Ambrosius Epist. 66. ad Paternum dicit, illicitum esse jure naturæ, ut patruus ducat neptem, cum tamen is gradus non sit prohibitus in Levitico. Quare optimè Cajetanus d. cap. in Levitic. ad finem, ait, neque hæc Matrimonia esse suapte naturæ mala, quæ nullà ratione licita sunt: neque indifferentia, quæ passim liceant; sed media inter hæc penitus mala, & indifferentia, utpotè quæ nudè sumpta culpam continent, secus ubi aliquà justà ratione cohonestantur. Hucusque Sanchez.

Et paucis interjectis, approbat doctrinam Pet. de Ledesma de Matr. q. 54. a. 3. diff. 4. conclus. 2. & q. 55. a. 4. circa primum statum afinitatis diff. 2. in explicatione 1. Conclus. dicens: Qui optimè addit utroque loco, cum aliquibus Theologis, quos tali nomine refert, non fore culpam lethalem, secluso jure humano, inire Matrimonia in gradibus lineæ transversæ, qui jure naturæ irritanti vetiti non sunt, etiam si nulla sit causa cohonestans.

Et ratio esse potest, quia ut hæc, quæ aliquam indecentiam naturalem nudè sumpta continent, cadant propriè sub præcepto, oportet, ut aliquà lege humanà sanciantur. Atque ideo eà seclusa, contravenire absque omni prorsus causâ, non excedet culpam venialem aliqualis indecentiæ. Hæc ille.

Igitur in nostra sententia, quæ docet Matrimonium inter fratrem, & sororem, non esse vetitum jure naturæ irritante, ad summum erit veniale istud inire sine causâ cohonestante. Imò, dicit aliquis, nullum videtur esse peccatum contrahere in secundo & ulterioribus gradibus per d. cap. *Gaudemus*, ibi: *Et in præmissis gradibus à Paganis quoad eos Matrimonium licitè sit contractum.* Et infra: *Hujusmodi fideles Matrimonialiter copulari libere possunt & licitè remanere conjuncti.* Quod autem licitè sit, nequidem veniale potest esse peccatum.

Quid ni idem dici possit de Matrimonio, quod

138. Sanchez admittit copulam inter fratrem & sororem continentem quamdam indecentiam naturalem.

De hac intelligit SS. Patres.

139. Approbat doctrinam Pet. de Ledesma.

140. Probat Matr. inter eos solam esse venialem seclusa lege positiva.

141.

An possit dici, nullum esse peccatum.

quod contrahitur in primo gradu inter fratrem & sororem, scilicet, continere aliqualem indecentiam, non tamen prohibitam per jus naturale; sed sufficientem, ut per jus humanum prohibeatur? Multa siquidem licent, quæ tamen non expediunt, ut fiant.

Affirmat Dicast.

Ita docet Dicastillo disp. 7. n. 227. ubi sic ait: Præcipua ratio (quare Matrimonium inter fratres & sorores non sit irritum jure naturæ) est; quia nullo sufficienti fundamento ostendi potest, ex natura rei seu jure naturali debitam esse tantam reverentiam consanguineis, qui non sunt ascendentes, & naturaliter superiores; atque adeo non est, cur dicamus, in copula inter ipsos irreverentiam reperiri ex natura rei, & eorum Matrimonium, ad eum ordinatum, ex natura rei nullum, imò & esse illicitum, quamvis reverà tanta sanguinis conjunctio sit in primo gradu, ut negari non possit, esse magnam indecentiam prædictos copulari, atque adeo Matrimonio jungi. Hinc est, ut omnes ferè Gentes jure positivo tale Matrimonium prohibuerint, & Summi Pontifices requisiti noluerint concedere dispensationem; quia nunquam fortè oblata est causa, ad dispensandum in lege prohibente tales nuptias, fundatà in tali & tanta indecentia. Hæc ille.

142. Approbat. ut ejus Doctrina.

Et meritò; quippè si reverà copula inter illos ex natura rei est prohibita, sicuti est prohibita inter patrem & filiam, matrem & filium, consequenter dici deberet, etiam esse ex natura rei irritum. Si enim ex natura rei est validum, ex natura rei dat jus ad copulam; non datur autem ex natura rei jus obligans ad actum ex natura rei illicitum, etiam solum venialiter; quia implicat aliquem obligari ad malum, sic enim obligaretur, & non obligaretur; in casu proposito obligaretur reddere debitum, & obligaretur non reddere, quia reddendo peccaret: obligatur autem quisque ad non peccandum, ut clarum est, & ab Omnibus admissum. Igitur vel non valet Matrimonium jure naturæ inter fratrem & sororem, vel si valeat, jam ex natura rei redditio debiti non est illicita.

143. Objectio, ex Arriaga.

Dices: jure naturæ multa prohibentur, quæ non irritantur, v. g. vendere aliquid ullo modo carius, quam valeat; non tamen idèo illa venditio est nulla. Similiter etiam lex naturalis prohibet Matrimonium post votum castitatis, & tamen non irritat. Ita argumentatur Arriaga tract. de Leg. disp. 23. n. 54.

Et n. 56. oppugnat, quod nonnulli ponunt, scilicet, legem irritare contractum, quando per eam non solum prohibetur contractus, sed etiam usus illius redditur illicitus; quia non potest intelligi obligatio valida ad actum illicitum.

144. An possit acquiri dominium aliquis rei absque licito ejus usu? Affirmat hic Autor.

Hæc ratio (inquit ille) nihil valet: nam per votum potest quis sibi facere illicitum omnem usum pallij v. g. & tamen non amittit dominium ejus; ergo etiam si lex prohibeat contractum & usum illius, non idèo inferre licet, non acquiri per illum actum verum dominium. Clarius id ostendo, in materia justitiæ: nam Religiosus Societatis Iesu non professus, qui

est capax ad habendum dominium, etiam si ratione voti non possit licitè dominium acquirere, & illo uti; tamen validè illud acquirit. Ratio à priori est; quia potest aliquid validè acquiri intrà virtutem justitiæ, etiam si in alia virtute sit illicitum.

Unde ad argumentum dico: Nemo potest validè acquirere jus ad actum injustum: distinguo; Non potest in ea virtute acquirere jus, in qua actus est injustus, concedo: non potest in alia virtute, nego.

Explico: Si intrà materiam Religionis actus est malus, non poterit intrà eam virtutem acquirere jus ad talem actum; at optimè poterit in materia justitiæ acquirere jus ad actum malum in materia temperantiæ, aut Religionis. Hactenus Arriaga.

Ergo in casu nostro per contractum Matrimonij poterit quis acquirere jus ad copulam illicitam; quia illa copula non est illicita in materia justitiæ, sed pietatis seu reverentiæ debitæ consanguineis.

Enimverò sicut potest Legislator prohibere actum ipsum, non quidem contra virtutem justitiæ, faciendo illum irritum; sed intrà aliam virtutem; ita etiam potest eodem modo effectum illius actus prohibere, non intrà virtutem justitiæ, sed intrà virtutem religionis aut alterius diversæ: tunc autem, estò motivum prohibendi non solum reperitur in ipso actu, sed in effectu illius, & consequenter utrumque prohibeatur; non propterea sequitur, quod actus irritetur; nam ad hoc deberet etiam effectus illicite fieri prohibitus intrà virtutem justitiæ; cujus optimum exemplum est, quod jam tetigimus ex Religioso Societatis Iesu non professus, cui prohibetur vi voti non solum acquirere dominium, sed etiam effectus seu usus illius, & tamen non propterea cassatur ea acceptatio dominij.

Confirmatur: nam qui votum habet castitatis, prohibetur accipere uxorem: non quia immediate votum adversetur valori contractus matrimonialis, sed propter ipsum Matrimonij usum; ubi locum habet: Propter quod unumquodque tale, & illud magis: si ergo Matrimonium sub voto prohibetur propter effectum Matrimonij; ergo à fortiori prohibetur ille effectus, & tamen non idèo irritatur Matrimonium. Ita Arriaga sup. n. 59.

Respondeo ad confirmationem: omninò Matrimonium sub voto prohibetur propter effectum Matrimonij, id est, propter usum, adeo, ut Matrimonium non sit per se prohibitum habenti votum, si non intendat eo uti, sed ante usum intrare Religionem, ut alibi diximus. Sed quid tum? Nunquid & usus illicitus, si contracto Matrimonio non intret Religionem? Et quomodo illicitus, cum, secundum Omnes, nisi intret Religionem, & in ea profiteatur, teneatur reddere debitum ex vi sui contractus?

Quamvis enim turpe sit, fidem Deo datam primò frangere; non tamen turpe est, fractam fidem, solvere illud, ad quod quis ex justitia

145. Et explicat.

146. Probatur à simili.

Confirmatur.

147. Resp. ad confirmationem.

Quia cum voto castitatis contractus, potest reddere.

tia obligatur; cum vinculum justitiæ vinculum voti præcedat; idque quia Deus non vult sibi solvi votum cum injuria alterius, sive stante tali mutatione rerum & vinculo justitiæ.

Nonne posterior contractus venditionis cum traditione prævalet priori contractui, facto sine traditione rei? Planè. Nec obstat, quòd secundus contractus sit injustus; quia non continuatur illa injustitia, sed cessat, eò quòd prior contractus dissolvatur.

148.
Aliud est,
actum esse
justum,
aliud esse
irritum;

Aliud ergò est, actum aliquem esse injustum, aliud verò esse nullum, ut patet in dicto exemplo: & similiter in venditione ultrà justum pretium: quia non obstante injustitiâ, potest actus fieri cum sufficienti voluntate ad valorem ejus, & postea conservari potest removendo injuriam, seu resarciendo injuriam factam, & idèd sola injustitia contrà legem prohibentem non sufficit irritare actum, licet sufficere possit talis lex, ad inducendam obligationem ad aliquam restitutionem faciendam. Sic lex taxans pretium rerum, licet prohibeat carius vendere, non potest dici irritans actum factum contrà illam prohibitionem; quia ut dixi, venditio valida est, cum obligatione restituendi excessum.

149.
Est aliter
injuria ne-
queat resar-
ciri.

Quid igitur, si non possit injustitia aliter resarciri, nisi annullando actum? Sed neque hoc semper sufficit; quia si quis contraxit Matrimonium cum una, contrà sponsonem alteri factam, injuriam priori fecit, quæ resarciri non potest, si Matrimonium subsequens validum sit, & tamen non propterea lex prohibens tale Matrimonium, irritat illud: nam per accidens est, quòd injuria nequeat resarciri, & effectus talis Matrimonij seu usus non permanet turpis aut malus; quamvis turpe fuerit & malum, se ad istum effectum seu usum obligare. Igitur Matrimonium jure naturæ potest esse illicitum, quamvis alioqui validum.

150.
Matr. po-
test esse il-
licitum jure
positivo, ta-
men non in-
validum.

Similiter potest esse illicitum jure positivo, & tamen non invalidum, ut patet in omnibus impedimentis jure Ecclesiastico merè prohibentibus, v. g. in interdico Ecclesiæ, quòd prohibet Matrimonium sine irritatione; quia vinculum permanens, seu Matrimonium in facto esse, non est ita contrà interdictum Ecclesiæ, sicut in fieri; & idèd, qui contraxit Matrimonium, potest licitè eo uti, petendo & reddendo debitum. Similiter lex prohibens Matrimonium inter cognatos ex solo Catechismo, prohibet actum, & non impedit effectum, etiamsi ille modus cognationis semper duret inter conjuges; quia lex humana solum reputavit illam, ut aliqualem indecentiam ad contrahendum de novo, non autem ad permanendum in Matrimonio semel contracto.

151.
Matr. potest
esse illicitum
jure natura-
li, est usus
sit licitus,
& vice ver-
sa.

Fateor quoque, Matrimonium posse esse illicitum jure naturali, tamen si ejus usus sit ex omni parte honestus & licitus; v. g. si quis novisset non contrahere Matrimonium, illicitè contrà jus naturale voti contraheret Matrimonium; equidem Matrimonio contracto, potest licitè petere & reddere debitum, Et è converso fieri posset, ut Matrimonium liceret, quamvis

ejus usus foret contrà jus naturale, aut positivum, v. g. si qui conjuges ab initio Matrimonij jus proximum usûs corporis separent ab ejus dominio per pactum vel votum ex mutuo consensu ut validè & licitè fieri posse, docuimus Sect. 3. præced. disp. Conclus. 9. Quòd solum, & aliud nihil, probat exemplum Arriagæ sup: de eo, qui per votum sibi faceret illicitum omnem usum pallij, qui tamen propterea non amittit dominium ejus.

Aliud exemplum de Religioso Societatis Iesu, obscurius est, quam præcedens; quia per votum suum non reddit sibi illicitam omnem acquisitionem dominij, & omnem usum ejus, sed tantum acquisitionem dominij & ejus usum, independentè à voluntate Superioris; quid ergò miramur, si acceptatio valeat? Nonne quia valet, idèd obligatur ad actum aliquem illicitum? Plusquam meridianum est, quòd non. Et nonne ipse licitè potest uti illo dominio, dependentè à voluntate Superioris? Nemo ambigit.

Resp. ad
exemplum
Religiosi So-
cietatis Ie-
su.

Igitur ad casum propositum de Matrimonio, inter fratrem, & sororem, ratione cujus hæc latius dicta sunt, nihil refert istud exemplum, uti nec alia superius adducta, ex hypothese, quòd usus Matrimonij contracti inter fratrem & sororem maneat semper illicitus, vel saltem venialiter, quia sic foret obligatio ad actum illicitum; illicitum, inquam, non ex causa aliqua extrinseca, & voluntaria, quæ facile auferri possit per ipsos conjuges, aut eorum Superiores, uti est pactum mutuum, votum &c. sed ex natura rei, quæ per nullum hominem possit immutari.

152.
Malè appli-
catur Matr.
inter fra-
trem & so-
rorem.

Alioqui, si dixeris; contracto Matrimonio obligationem justitiæ prævalere obligationi pietatis & reverentiæ debitæ fratri, & sorori, ita ut jam non sit irreverentia copulari, sicut fuisset ante Matrimonium; eò modo, quo prævalet obligatio justitiæ ex contracto Matrimonio obligationi fidelitatis ex voto antèd emissio; ita ut copulari jam non sit peccatum infidelitatis, sicut fuisset ante contractum Matrimonium; lumbens admitto, Matrimonium inter fratrem & sororem, quamvis illicitum, validum tamen esse.

Sed enim, dicit aliquis; hic etiam nulla erit obligatio ad actum illicitum; nam jus proximum ad usum ab initio Matrimonij separatim fuit à dominio per legem naturalem reverentiæ debitæ consanguineis; adeoque sibi imputent, qui sic contraxerunt, quòd nec petere, nec reddere possint, & videntur in eo consensisse: sicuti, quando uterque contrahens habet votum castitatis, neuter potest petere aut reddere debitum, donec cum altero, aut utroque dispensetur. Ergò similiter in casu proposito neuter posset petere aut reddere debitum, donec & usque talis occurreret circumstantia, quæ cohonestaret copulam, abstergendo ab eo omnem aliàs irreverentiam.

153.
Objectio.

Videò sic posse responderi; interim Multi docent, ut suo loco videbimus, petenti debitum

154.
Solvitur.
cum

cum voto castitatis, esse reddendum. Deinde : disparitas jam est assignata; scilicet, facile posse obtineri dispensationem in voto castitatis, contracto jam Matrimonio, & impedimentum plane esse extrinsecum, quod non alio modo impedit copulam, quam quemlibet alium actum aut omissionem actus Deo promissam, v. g. non vendere, non donare &c. At verò reverentia debita consanguineis in primo gradu, etiam lateris transversalis, est impedimentum ex natura rei, & quasi intrinsecum illis personis, quod in rarissimo casu tolli potest; veluti impedimentum consanguinitatis, quod est inter patrem & filiam.

Igitur si hoc jure naturæ dirimat; quia non censetur Deus dedisse potestatem hominibus transferendi dominium corporis ad usum, qui non potest esse licitus, nisi in extrema necessitate, vel ex speciali dispensatione Dei; quid nisi similiter istud impedimentum dirimat, si verum est, quod usus talis Matrimonij non possit esse licitus, nisi in gravi necessitate, vel ex speciali dispensatione Dei?

155. Dices: etiam Pontifex potest dispensare. Sed unde hoc constat. Non legitur unquam dispensasse, sive ex defectu causæ sufficientis, sive ex defectu potestatis. Quod autem potius ex defectu causæ, quam potestatis, unde probatur? Vel si ex defectu causæ tantum, jam liquet rarissime usum hujusmodi Matrimonij posse esse licitum; cum hæcenus talis causa non occurreret, & verisimiliter nunquam occurreret.

156. Et, amabo, quæ hic justa causa? Unam assignat Pontius sup. n. 14. Justa, inquit, mihi causa videretur, ut, quod exempli causa dictum sit, si Hispaniarum Princeps, cum ex una parte digna tantâ Regiâ Majestate uxor non esset, nec sine gravi inconvenienti, juxta prudentem æstimationem, etiam adhuc illam ducere non posset, & ex alia parte illæ, quæ pari conjugio copulari possent, essent aut hæresi infectæ, aut suspectæ, unde probabile periculum immineret, vel pervertendi Regis, vel inficiendi regni, quod non est difficile evenire; posset certè justè dispensari, ut cum sorore nuberet, maxime si uterina non esset. Ita mihi videtur sub Sedis Apostolicæ judicio, quæ an adhuc in eo casu expediret, providè ut reliqua omnia & maturè consideraret. Hæc ille.

157. Sed quæro ego; in dicto casu cessat per se irreverentia & malitia copulæ, vel non? Si primum; quid opus dispensatione Pontificis? Si secundum; jam Pontifex poterit dispensare in jure naturali. Et quare etiam non poterit dispensare, ut frater & soror, qui ignoranter contraxissent, idque validè, ut suppono, cur, inquam, non poterit dispensare, ut licitè utantur suo Matrimonio, ne alioquin toto tempore vitæ absque sua culpa debeant abstinere à copula, ad quam habent saltem remotum jus? Si cum illis possit dispensare, cur non etiam cum his, qui scienter & illicitè contraxerunt? Nonne dispensat cum illis, qui scienter & illicitè contraxerunt cum voto castitatis? Non

Bosco de Matrim. Pars II.

est dubium. Ergò non valet argumentum à voto Castitatis ad consanguinitatem in primo gradu lineæ transversalis.

157. Ex quibus omnibus concludo, vel Matrimonium in hoc gradu esse irritum jure naturæ; vel certè non esse illicitum jure naturæ, quàmvis indecens; aut denique est foret illicitus ipse contractus, tamen posito contractu valido, non esse illicitam saltem redditionem debiti, obligatione justitiæ abstergente omnem irreverentiam, seu prævalente obligatione reverentiæ debitæ consanguineis, etiam in tali gradu.

Quid ergò, inquit aliquis, ad D. Aug. quem citat Sanchez pro sua sententia, ut sup. vidimus? Nonne adversatur nostræ Conclusioni? Dicit quippè, Matrimonia inter fratres & sorores, etiam ante legem veterem, fuisse illicita: ergò illicita jure naturæ, ac proinde, secundum nos, invalida.

158. Audi Pontium sup. n. 4. Pro hac etiam sententia (quæ docet, Matrimonium inter fratrem & sororem non esse irritum jure naturæ) videntur stare Hieronymus, & Augustinus. Hieronymus in quæstionibus sive traditionibus in Genesim. Necdum quippè, inquit, inter patruos & fratrum filias nuptiæ fuerant lege prohibiti, quæ in primis hominibus etiam inter fratres & sorores imita sunt.

Et postea in cod. lib. Genesis 20. in illa: *Et enim verè soror mea est de patre, sed non ex matre. Id est, inquit, fratris ejus est etiam filia, non sororis. Sed quia in Hebræo habetur: Verè soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meæ, & magis sonat quod soror Abrahæ fuerat, in excusationem ejus dicimus, necdum illo tempore tales nuptias lege prohibitas.* Hæc Hieronymus.

159. Nec verò repugnat Aug. lib. 15. de Civitate Dei c. 16. ubi cum de fratrum conjugii sermo esset, inquit: *Quod profectò quando est antiquius, nec Aug. compellente necessitate, tunc postea factum est damnabilius, religione prohibente.* Quibus indicat accessisse postea prohibitionem per legem scilicet Divinam, ut latius serperet genus humanum, pluribus necessitudinibus existentibus. Quæ prohibitionem securâ, rectè dicitur postea, nefas jam esse, idque contrariâ probatum consuetudine.

Unde circa medium capitis inquit: *Quod humano genere crescente & multiplicato, etiam inter impios Deorum multorum falsorumq; cultores, sic observari cernimus, ut etiam si perverfis legibus permittantur fraterna conjugia; melior tamen consuetudo ipsam malitiam exhorret licentiam. Et cum sorores accipere in Matrimonium primis humani generis temporibus omnino licuerit, sic aversetur quasi nunquam licere potuerit. Ad humanum enim sensum vel alliciendum vel offendendum mos valet plurimum.*

Ecce legibus concessam licentiam nubendi dicit, quàmvis perverfas leges affirmet; quia finè magna necessitate: quo ipso indicat, justâ existente causâ, fieri licitè posse. Etiam consuetudine id receptum dicit, atque aded prohibitionem non ab ipsa lege naturæ manasse. Ita Pontius.

A 2

Igitur

contrà jus naturale. Vel si in uno casu recurras ad speciale dispensationem Dei, etiam ad eam in altero casu poteris recurrere.

166.
An in lege veteri fuerit Matr. inter fratrem & sororem irinum, ex Hiquæo.

Audite Hiquæum sup. n. 26. Cæterum videtur Doctor agnoscere, tantum esse prohibitionem quoad aliquos gradus, & non irrationem contractus; quia solum in linea recta admittit conjunctionem esse nullam, non in linea transversali, quantum est ex parte legis Divinæ: an autem in Iudæis specialiter irritans fuerit extrà casum, quo proximus sanguinis succedebat in Matrimonium, ad suscitandum semen fratri defuncto, & non aliàs, videtur ex poenis, ibi adjunctis, fuisse aliàs irritum contractum in his gradibus; & hoc concesserim Cajetano, & aliis, fuisse speciale in lege veteri; quamvis aliàs fuerit prohibitum in omni lege contrahere in illis gradibus, nisi quando necessitas, & majoris boni circumstantia urgebat, ut in Patriarchis ad propagandum populum fidelem, vel fortè etiam in Regibus, aut eorum filiis, ut comprehendamus Thamar, quæ ita suadere conabatur Ammon fratri, ut eam à Rege peteret, & non violaret per vim. Hæc ille.

167.
Quando fuerit licitum contrahere in gradibus quibusdam prohibitis in veteri lege, ex eod.

Et n. 27. ait: Concessionem contrariam (huic præcepto) factam esse, quando vel ob necessitatem, ut initio generis humani; vel ob interdictam communionem cum populo infideli, & ad multiplicandum populum fidelem ex pari cultu; sicut contigit in Patriarchis Abraham, Isaac, & Jacob; vel ob dignitatem sanguinis & auctoritatis in Regibus conservandam; vel ob suscitandum semen defuncti fratris, ut ex lege licebat; vel ne obstaculum fiat fidei, ut cap. *Gaudemus*, de Divortiiis, permittitur Matrimonium in secundo & tertio gradu initum ante Baptismum, & dicitur Matrimonium inter fideles constare, & illud in gradibus aliàs prohibitis esse licitum, quod intelligendum est ex ignorantia invincibili Divinæ legis, & ex usu & consuetudine contraria, ubi vigeant talia Matrimonia. Sic Hiquæus.

168.
An id bene probetur ex c. 8. de Divort.

At, inquis, si est lex Divina, consuetudine ei non potest derogari. Neque Pontifex in d. cap. ullam facit mentionem ignorantie legis Divinæ, sed ait: *Et in præmissis gradibus à Paganis quoad eos Matrimonium licite sit contractum, qui constitutionibus Canonice non arctantur.* Ergò supponit illa Matrimonia inter fideles esse illicita, non ex lege Divina, sed ex constitutionibus Canonice.

Planè supponit; sed per Tô *Licite* dicit aliquis, videtur intelligi Tô *Valide*; quia solum interrogabatur Pontifex, an sic conjugati possent manere conjuncti post Baptismum; & respondet, posse permanere; tum, quia Matrimonium jure naturæ erat validum; tum in favorem Christianæ Religionis, sive licite, sive illicite, id est, sine peccato, an cum peccato ante Baptismum contraxissent.

Ut sit de hoc puncto, constat ex dictis, exemplum Abraham non probare efficaciter intentum; quia lex naturæ, secundum Adversarios, non irritat Matrimonium fratris cum sorore in

Boſco de Matrim. Pars II.

quocumque casu, sed regulariter tantum, hoc est, nisi id postulet bonum superioris ordinis, aut alia justa causa.

Et idem responderi posset ad exemplum Thamar sororis Ammon, (quo utitur Pontius sup. n. 7.) quæ ad illum inquit 2. Reg. 13. v. 12. & 13. *Noli frater mi, noli opprimere me, ... quin potius loquere ad Regem, & non negabit me tibi.* Quo inaniter, inquit Pontius, se puella defendere conaretur, si illicitum, inauditum, non usu receptum, aut quod justà subsistente causâ fieri non posset conjugium.

169.
An exemplum Thamar probet efficaciter intentum;

Nec verò dici potest, Thamar non fuisse filiam David, sed privignam, ut constat ex eodem cap. & lib. 1. Paralip. cap. 3. ubi enumeratur inter filios David. Nec etiam dici potest, illam non fuisse seriò & ex animo locutam, sed tantum, ut juvenem insanientem illuderet, cum postea dixerit v. 16. *Majus est hoc malum, quod nunc agis adversum me, quam quod antè fecisti, expellens me, volebat jam, scilicet patre consentiente, more conjugis cum Amnone fratre permanere, idque satagebat.* Ita Basilius.

Et concludit dicens: Quicumque certè hæc duo (exempla, Abraham scilicet & Thamar) attentè expenderit, licet non concedat, certam esse opinionem, quam defendimus; dabit tamen, cum magna probabilitatis specie asseri posse, illam sacris Letteris confirmari.

170.
Pontius patet valde probabiliter ex eo confirmari.

Expendi ego attentè, ut puto, hæc duo exempla, & video ad summum probare, in aliquo casu, justà existente causâ, Matrimonium fratris cum sorore posse esse licitum & validum, quod Adversarij non negant; sed solum asserunt, Matrimonium hujusmodi non esse validum, absente justâ causâ. An autem in illis exemplis fuerit justa causa, est alia quæstio; Hiquæus affirmat, ut audivimus.

Judicium Auctoris.

Deinde ad exemplum Thamar respondet Dicastillo sup. An illa scire debebat id, de quo etiam nunc hodie in lege nova disputatur? Unde & illo exemplo non vult uti hic Auctor. Quippè, ut Sanchez ait sup. n. 14. non potest firmum argumentum duci ex opinione unius puellæ, existimantis vel id Matrimonium licitum esse, vel minùs malum, quàm vi stuprari.

171.
Resp. ad exemplum Thamar, ex Dicast.

Porro ad exemplum Abraham respondet Sanchez ibidem, Saram non fuisse veram Abrahamæ sororem; sed vocasse illam Abrahamum filiam patris sui Thare, quia erat neptis ejusdem Thare ex ejus filio Aram, fratre Abrahamæ, ut asserunt D. Aug. lib. 16. de Civit. cap. 12. & 19. Nec solus Aug. id asserit, sed alij complures, quos ibi citat Sanchez. Igitur hæc exempla non dant magnam probabilitatis speciem opinioni Pontij.

Resp. ad exemplum Abraham, ex Sanchez.

Majorem fortè dabunt Decreta Conciliorum. Agathense Concilium (inquit Pontius sup. n. 8.) cap. 61. cum aliquas incestas conjunctiones enumerasset, subdidissetque universè, ut omnia quæ dixerat, & dicenda supererant, uno verbo comprehenderet, tam inter consanguineos, quàm affines, concludit: *Aut qui ex propria consanguinitate aliquam, aut quam*

172.
Probatur sententia Pontij ex decreto Concil. Agath.

consanguineus habuit, concubitu polluerit, aut duxerit uxorem. Cum ergo hæc omnia Matrimonia prohibuisset, inquit: Quod ita presenti tempore prohibemus, ut quæ sunt ante nos instituta, non dissolvamus.

Quo Decreto convinci videtur, ea Matrimonia valere potuisse. Pone enim fratres aliquos Matrimonio conjunctos tempore ejus Decreti, inquiri, an essent dissolvenda conjugia illa, vel secus? Si hoc secundum, vinco quod volo, valuisse scilicet; si verò dissolverentur, id manifestè est contrà tenorem Decreti. Hæc ille.

173.
Recitantur
verba De-
creti.

Quæ ut melius expendantur, transcribo totum Decretum, ut refertur 35. q. 2. & 3. c. 8. De incestis conjunctionibus nihil prorsus veniam servamus, nisi cum adulteriam separatione sanaverint. Incestuosos verò nullo conjugij nomine deputandos, quos etiam designare funestum est. Hos enim censensus esse: si quis relictam fratris (quæ penè prius soror extiterat) carnali conjunctione polluerit: si quis frater germanam uxorem acceperit, si quis novercam duxerit, si quis consobrina sua se sociaverit: si quis relicta vel filia avunculi miscetur, aut patrii filia, aut privigna sua, aut qui ex propria consanguinitate aliquam, aut quam consanguineus habuit concubitu polluerit, aut duxerit uxorem. Quos omnes & olim & nunc sub hac constitutione incestos esse non dubitamus, & inter Cathecumenos usque ad legitimam satisfactionem manere, & orare precipimus. Quod ita presenti tempore prohibemus, ut ea quæ sunt hæcenus constituta (aliàs, Instituta) non dissolvamus.

174.
Quis sit
sensus ho-
rum verbo-
rum, ex
Gloss.

Ubi Gloss. verb. Constituta, 2. inquit: Id est, antiquos Canones, Adeoque secundum hanc Gloss. sensus istorum verborum est: Quod ita presenti tempore prohibemus, ut antiquos Canones non dissolvamus. Ergo si fratres, Matrimonio conjuncti tempore ejus Decreti, separarentur, tamquam invalidè conjuncti, id manifestè esset contrà tenorem Decreti, negatur Consequentia; nisi ostenderis antiquos Canones hujusmodi Matrimonia pro ratis habuisse.

Alius sensus
ex Aurelian.
3.

Igitur ut hoc Decretum aliquid probat, per ly Instituta, seu, Constituta, intelligenda sunt Matrimonia, prout intelligit Pontius. Et verò sic debere intelligi, videtur colligi ex Concilio Aurelianensi 3. Can. 7. sequentis tenoris: De incestis conjunctionibus ita quæ sunt statuta, serventur, ut hi, qui aut modo ad Baptismum veniunt, aut quibus Patrum statuta sacerdotali predicatione antea in notitiam non venerunt, ita pro novitate conversionis ac fidei suæ credidimus consulendum, ut contracta hæc usque conjugia non solvantur, sed in futurum, quod de incestis conjunctionibus in anterioribus Canonibus interdictum est, observetur, id est, ne quis sibi sub conjugij nomine sociare presumat relicta patris, filiam uxoris, relicta fratris, sororem uxoris, consobrinam aut sobrinam, relicta avunculi vel patrii.

175.

Sed hic tantum agitur de gradibus affinitatis, ut patet; in Decreto autem Concilij Agathensis, etiam de gradibus consanguinitatis; non tantum in secundo, tertio & ulterioribus, verum & in primo gradu, ut notat Pontius sup. n. 9. ubi sic ait: Sed expendo alia verba ejusdem Decreti, quæ, nisi fallor, aperte & sine ambage continent nostræ sententiæ decisionem. Inquit

enim. Si quis relictam fratris (quæ penè prius soror extiterat) carnali conjunctione polluerit: Si quis frater germanam uxorem acceperit.

Alia verba
ejusdem
Concil.

Inquiri enim: quis sit horum postremorum verborum sensus? Ego quidem eum, quem præ se ferunt, esse intelligo, scilicet: ne quis frater germanam suam uxorem accipiat, alius enim esse non potest. Si enim quis existimaverit sensum esse, ne frater ejus, qui uxorem duxit, ducat in uxorem germanam uxoris primi mariti, ridiculus erit: duo enim fratres duabus sororibus nubere nunquam affinitatis genere primo, secundo, & tertio prohibiti fuerunt.

Quæ ex-
pendit Pon-
tius pro sua
sententia.

Si autem quis dicat, ibi præcipi, ne frater ducat germanam uxoris suæ, quam prius habuerat, non minùs alienus sensus est; tum, quia in omnibus codicibus, quos ego hæcenus reperire potui, invenitur: Germanam uxorem, non, uxoris; & in cap. De incestis, 35. q. 2. & 3. eodem modo legitur. Quare corruptum esse textum, dici non potest cum aliquo fundamento. Tum etiam; quia quorsum diceret: Si quis frater, & non absolute: Si quis ducat germanam uxoris? Non ergo est aliud, quod referat illa vox, Germanam, nisi vocem illam: Frater, & contrà.

176.

Nec dici potest, hæc secunda clausula idem significasse, quod primâ, ut ex ipso contextu satis liquet. At statim dicit Agathense Concilium, se non dissolvere antea secus instituta conjugia. Ergo sentit de omnibus Matrimoniis, in illis saltem gradibus expressim prohibitis valere conjugia, aliàs illos relinqueret in manifesto peccato. Hæcenus Pontius.

Evasio pra-
cluditur.

Et siquidem Concilium aperte diceret, se non dissolvere antea secus instituta conjugia, transeat, quod aperte, & sine ambage prædicta verba continent decisionem sententiæ Pontij; sed sup. ostendimus, Gloss. per ly Instituta, intelligere antiquos Canones. Et quamvis Aurelianense 3. aperte dicat: Contracta hæc usque conjugia non solvantur; non tamen aperte loquitur de Matrimonio contracto inter fratrem & sororem, ut liquet ex verbis sup. allegatis.

177.

Ostenditur
hæc decreta
non continere
apertam
decisionem
sententiæ
Pontij.

Sed neque Concilium Agathense. Quippè Concil. Turonense secundum cap. 22. in quo tractat de incestis conjunctionibus, in principio refert se ad statuta Canonum vetera, dicens: De incestis verò conjunctionibus censuimus statuta Canonum vetera (puta, Concil. Agathensis, Concil. Epaunenensis, & Aurelianensis) non interrumpi. Satis enim facimus, si in hac parte statuta præsertim servemus. Sed propterea fuit iterare necessarium; quia dicunt plures, quasi illud, per Prædecessorum negligentiam Sacerdotum, illis non fuisse apertum.

Et quibus verbis putatis, quod iteraverit? Incestis, inquit, conjunctionibus nihil prorsus veniam servamus, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestus verò, nec ullo conjugij nomine predicandos, præter illos, quos dinumerare funestum est, hos esse censuimus: ut si quis relictam fratris, quæ penè prius soror extiterat, carnali conjunctione violaverit: si quis insuper germanam uxoris suæ acceperit, si quis novercam duxerit, si quis consobrina, sobrinaque se sociat, ab Ecclesia segregetur. Quod ut

178.

Decretum
Concil. Tu-
ron.

a præ-

à presenti tempore prohibemus, ita ea, quæ sunt antèrius instituta, non solvimus. Et quæ ista antèrius instituta? Sequitur: *Næ quis relicta Avunculi miscetur, aut patrii, aut privignæ cõcubitu polluat.*

179. *Expenditur.* Ecce non utitur iisdem prorsus verbis, quibus Concilium Agathense, sed quod hoc Concilium obscure dixerat, scilicet *si quis frater germanam uxorem duxerit*, claris verbis explicat, dicens: *Si quis insuper germanam uxoris suæ acceperit.* Ubi omittitur *ly Frater*, & absolutè dicitur: *Si quis insuper germanam &c.* Nec dicitur: *Germanam uxorem acceperit*; sed: *Germanam uxoris suæ.* Non igitur *ly Germanam*, potest referre vocem illam *Frater*, quæ ibi non ponitur, sed necessariò refert fororem uxoris suæ.

Nec solum omittitur hæc *ly Frater*; sed etiam in Concilio Epaunensi cap. 30. (quod Pontius citat pro sua opinione) nam ait: *Incestis junctionibus nihil prorsus venia reservamus &c.* *Si quis Germanam uxorem acceperit.* Igitur probatio, quam Pontius sup. accipit ex *ly Frater*, nullius est pili.

180. *Aliud arg. Pontij.* Ut nec valet, quod lego in fine ejusdem n. 9. Et quidem ita esse legendum, præter ea, quæ diximus, constat ex eo; quia Matrimonium cum duabus sororibus jam prohibitum erat priori clausulâ, eo ipso, quòd prohibetur Matrimonium unius uxoris cum duobus fratribus.

Eliditur. Respondeo: erat prohibitum implicite priori clausulâ, concedo; explicitè, nego. Nihil autem repugnat id, quod implicite prohibitum est, ad majorem claritatem rursus apertis verbis prohiberi. Et verò si mens Concilij Agathensis fuisset, prohibere illis verbis Matrimonium fratris cù germana sorore, certè primo loco illud posuisset, veluti in primo gradu consanguinitatis, Matrimonium autem cum relicta fratris solum in 1. gradu affinitatis.

Igitur scitè dixit Pontius: *Nisi fallor*; quia reverà fallitur, dum putat, illa verba Concilij Agathensis aperte & sine ambage continere suæ sententiæ decisionem; quippè satis obscure continent, ut patet ex dictis, si tamen contineant.

181. *Duplex probatio sententiæ Pontij, ex Coninck.* Quæ ergò, dicit aliquis, efficax probatio sententiæ Pontij & nostræ Conclusionis? Probat eam Coninck disp. 32. n. 19. Primò; quia hi (frater & soror) non habent immediatam inter se conjunctionem & reverentiam, sed tantum ratione parentum, quæ non videtur ita adversari Matrimonio, ut hoc irritet. Secundò: quia non videtur credible, Deum voluisse inter eos irritum esse Matrimonium, per quos volebat genus humanum initio propagari, itaque illud instituere, ut necesse fuerit in filiis Adæ ejus institutionem immutare, concedendo, ut ij inter se contraherent, qui per Matrimonij institutionem ad hoc erant inhabiles. Hæc ille.

Neutra convincit. Sed quod uni non videtur, hoc alteri videtur. Unde nec ipse Coninck putat has probationes convincere: nam dictis verbis acturum subjungit: *Utrumque ergò sunt congruentiæ, quæ non convincunt.* Quare utraque sententia probabiliter defendi potest.

182. *Congruentia audivistis, Auscultate & hanc: Matrimonium*

inter fratres & sorores adversatur fini secundario ipsius: cum enim convivant, simulque ab incunabulis nutriantur, si inter eos jure naturæ Matrimonia non essent irrita, maxima præberetur ansa inflammandæ concupiscentiæ, & passim incestus committerentur inter eos, ut vel sic Matrimonio jungerentur: cum notissimum sit, facilius quemquam ab earum sceminarum concubitu abstinere, cum quibus non est spes futuri Matrimonij possibilis.

Confirmatur. Et confirmatur: quia his Matrimoniis jure naturæ permixtis, tantum aberit, ut ea ardori concupiscentiæ reprimendo deserviant (qui finis est secundarius Matrimonij) ut potius ille ardentibus flagraret. Quippè cum amor naturalis tam arctæ consanguinitatis coeat cum conjugali, arderet utique concupiscentia & effrenatè uti conjugali vacaretur. At recta ratio dicat, ut inter eas solas personas natura Matrimonium permittat, inter quas possit esse moderatus usus conjugij. Ita Sanchez.

183. *Resp. Pontij.* Respondet autem Pontius sup. n. 12. Quòd id periculum sequeretur, non ostendit invalidum, sed ut plurimum illicitum. Idemque argumentum fieri posset ad reddendam suspectam habitationem cum relicta fratris, aut cum duabus sororibus, & cum sobrina, quæ tamen absque suspitione cum patris habitant, foceris & fratribus maritorum, & absque controversia certissimum est valere jure naturali, & tantum canonicè impediri.

Adde etiam filios legales simul cum naturalibus habitare, & tamen inter legales nullum impedimentum est, & inter legales & naturales tantum Ecclesiasticum. Quare ex eo, quòd natura velit communem esse habitationem fratrum, tantum colligitur jure optimo, Deum olim in veteri lege, & in nova nunc Ecclesiam impedimentum constituisse, ut scientes se invalide contrahere, etiam si attentarent, abstineant à cõcubitu. Hæc ille.

184. *Alia probatio sententiæ Sanchez.* Probat præterea Sanchez suam sententiam, quia nunquam Ecclesia in hoc gradu dispensavit, cum aliquando petitum fuerit à Pontifice. Nam teste Paulo Emilio in Ludovic. 11. Comes Armeniacus, Pontificiâ dispensatione ementitâ, sororem duxit, cò quòd verà nunquã impetrare potuisset.

Rejicitur à Pontio. Respondet Pontius sup. n. 10. id parum referre: tum, quia justa causa, & quæ necessaria ad dispensandum in eo gradu esset, non occurrit; tum etiam, quia quantum ex allatis Decretis colligi potest, verosimile est, nonnulla Matrimonia inita inter fratres valuisse; aut saltem ex illis Decretis colligitur non obscure dispensatio, cum concedant, ut secus inita conjugia perseverent, quod olim ad Episcopos pertinebat: tum denique inquiri ab istis, quando audivimus vel legimus dispensasse Pontificem, ut quis nubat duabus sororibus, & tamen nostrâ ætate dispensatum in eo est à Clem. 8. & superioribus annis concessum, ut relictam fratris alter acciperet; & tamen ignoro, an prioris dispensationis prioribus sæculis ullum extet exemplum. Ita Basilium.

185. *Resolutio finalis.* Manet itaque probandum Adversariis, quòd Pontifex noluerit dispensare, existente justâ & necessariâ causâ dispensandi. Quod cum non faciant, neque hoc argumentum quidpiam

convincit. Sed nec prima argumenta, ut patet ex eorum solutionibus, adeoque vera permanet nostra Conclusio: cum enim irritatio Matrimonij sit res gravis & odiosa, ac in dubiis standum sit pro valore Matrimonij, non debet ea irritatio asseri, absque solido omnino fundamento & ratione convincente. Hic ergo sit finis hujus Conclusionis. Sequitur

CONCLUSIO III.

Matrimonium in linea transversali jure Ecclesiastico est illicitum juxta ac invalidum usque ad quartum gradum inclusivè, & non ultrà.

186. *Probatur Conclus. ex c. 8. de Consang.*
ITa omnes Catholici, & habetur expressum cap. Non debet, de Consangu. Ibi: Prohibitio copulae conjugalis quartum consanguinitatis gradum de cetero non excedat. Ubi ly De cetero satis clarè innuit, olim eum gradum excessisse.

Et si quæras, ad quem gradum se extenderit? Respondeo usque ad septimum, ut constat ex cap. 7. 35. q. 2. & 3. quod est Iulij Papæ: Nullum (inquit hic Pontifex) in utroque sexu permittimus ex propinquitate sui sanguinis vel uxoris usque ad septimum generis gradum uxorem ducere. Et ead. causâ ac q. c. 19. ex Concil. Lugdun. dicitur: Nulli ex propinquitate sui sanguinis usque ad septimum gradum uxores ducant.

Similiter loquuntur alij Canones, qui ibid. referuntur, puta Can. 16. qui est Greg. Papæ, & præcipit taliter conjunctos separari, dicens: Progeniem suam unumquemque usque ad septimam decernimus observare generationem, & quamdiu se agnoscant affinitate propinquos ad conjugalem copulam accedere denegamus. Quod si fecerint, separentur. Et cap. 17. sic ait Nicol. 2. De consanguinitate sua uxorem nullus ducat usque ad generationem septimam &c. Vide etiam cap. Ad sedem Apostolicam, 2. 35. q. 5.

187. *Objectio ex c. 20. 35. q. 2. & 3.*
 Sed objicitur illud Greg. ad Aug. Anglorum Episcopum c. 6. (& refertur 35. q. 2. & 3. c. 20.) Quadam lex terrena in Romana Repub. permittit, ut sive fratris & sororis, seu duorum fratrum germanorum, seu duarum sororum filius & filia misceantur. Sed experimento didicimus ex tali conjugio sobolem non posse succrescere, & sacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare. Vnde necesse est, ut in quarta vel quinta generatione (alia lectio habet: In tertia vel quarta) fidelium licentur sibi jungantur.

Solvitur ex eodem cap.
 Ecce objectio; sequitur responsio in eodem cap. sequentis tenoris: Sed idem humillimus Pater Gregorius post multum temporis à Felice Messana Sicilia civitatis Prasule requisitus, utrum Ang. scripserit, ut Anglorum in quarta generatione contracta Matrimonia minime solverentur, inter cetera talem responsum reddidit. Quod scripsi Augustino Anglorum gentis Episcopo, alummo videlicet (ut recordaris) tuo, de sanguinis conjunctione, ipsi, &

Anglorum genti, quæ nuper ad fidem venerat, ne à bono, quod cæperat, metuendo ansteriora recederet, specialiter, & non generaliter ceteris me certissime scripsisse cognoscas. Vnde & mihi omnis Romana civitas testis existit. Nec eâ intentione hæc illis scriptis mandavi, ut postquam firmâ radice in fide fuerint solidati, si in infra propriam consanguinitatem inventi fuerint, non separentur, ut infra affinitatis lineam, id est, usque ad septimam generationem jungantur.

Ecce solutio clarissima, videlicet Greg. Papam dispensasse cum Anglis favore fidei, ut possent contrahere in quarta vel quinta generatione pro initio suæ conversionis. Signum profectò, quod prohibitio hæc usque ad septimum gradum tantum fuerit Ecclesiastica, cum in lege Divina, nequeat Pontifex dispensare. Unde quod ibi dicitur: Sacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare, vel intelligendum est de lege Ecclesiastica, quæ rectè dicitur sacra, prout condistinguitur legi civili, vel intelligendum est de lege Divina veteris Testamenti, non quæsi adhuc obliget, sed per modum paritatis & exempli prohibitionis Ecclesiasticæ.

Et eodem modo exponitur, quod ait Zacharias Papa cap. Pitacium, 2. 30. q. 3. ibi. Sed bene tua sancta fraternitas compertum habet, quod Dominus præceperit per Moysen, dicens: Turpitudinem patris tui, vel matris, vel sororis non revelabis; turpitudinem enim tua est. Cum ergo à propria consanguinitate jubemur abstinere &c.

Ubi Gloss. verb. Sororis, inquit: Arg. quod in primo, vel in secundo gradu Dominus Papa, etiamsi velit, non possit dispensare: quia à naturali jure habuit initium, & in veteri testamento fuit prohibitum, ne quis sororem in uxorem acciperet: quia licet de sola sorore dixit, tamen sub appellatione sororis continetur uepris, arg. 22. q. 2. Quæritur cur Patriarcha, in tertio gradu non fuit prohibitum; quia in eo dispensavit Greg. ut 35. q. 3. Quædam

Quod autem in secundo gradu Dominus Papa non possit dispensare, intelligit eadem Gloss. de secundo gradu in descendantibus, ibi: Sed dicit, quod in Levitico prohibetur secundus gradus in descendantibus: unde in secundo collateraliter bene potest Papa dispensare. Prout dispensavit cap. Gaudemus, de Divortio, ubi dicitur, quod si Pagani contraxerint in secundo gradu, post conversionem non sunt separandi.

Si objicias cap. Litteras, 13. de Restitut. sponsalium, ubi dicitur, quod Papa non possit dispensare in secundo gradu: Respondet ead. Gloss. Quod non potest ita de facili. Operæ pretium erit transcribere dictum caput: Rescripto petebas Apostolico (inquit Innoc. 3.) edoceri, utrum quando aliquis consanguinitatis gradus objicitur, in quo Sedes Apostolica dispensare non potest, nec etiam concessit, & probationes promptæ sunt & paratæ, indulgentia restitutio fit, an neganda.

Ubi Gloss. verb. Non potest, ait: Id est, non vult, vel non expedit. Sic 32. q. 5. Si Paulus, in Gloss. suscitare: quoniam Papa in omnibus dispensare potest, quæ non sunt contra articulos fidei, vel generalem statum Ecclesiæ, 15. dist. Sicut, in Gloss. fin. & 25. q. 1. Sunt quidam, cum Gloss. sua.

188. *Quid Pontifex in d. c. intellexerit per legem sacram.*

Exponitur Zacharias Papa.

189. *Pontifex potest dispensare in 2. gradu laterali.*

Objectio ex c. 13. de Restit. sponsalium. Solvitur.

190. *In quibus Pontifex non possit dispensare, ex Gloss.*

Nec